

Original Article

Comparison of Academic Support, Emotional Self-Regulation and Social Competence in Single-Parent and Two-Parent Male Students

Abolfazl Javaheri Mighanlo¹✉, Rana Jalili Khayavi², Ahmad Reza Kiani Chelmardi³,
Shabnam Mousavi⁴

1. Department of Psychology, Faculty of Education and Psychology, Mohaghegh Ardebili University, Ardebil, Iran

2. Department of Education, Faculty of Education and Psychology, Mohaghegh Ardebili University, Ardebil, Iran

3. Department of Consulting Faculty of Education and Psychology, Mohaghegh Ardebili University, Ardebil, Iran

4. Department of Education, Faculty of Education and Psychology, Mohaghegh Ardebili University, Ardebil, Iran

Received: 2023/04/3

Revised: 2023/12/27

Accepted: 2024/01/25

Doi: <https://doi.org/10.48308/JFR.19.4.633>

The aim of this study is to compare academic support, emotional self-regulation and social competence in single-parent and two-parent male students. The design of the research was comparative causal research and the statistical population was all male students of the first and second secondary school in Ardabil City, of which 150 students (75 single-parent students and 75 two-parent students) were selected by multi-stage cluster sampling method. Then they answered Sands and Plunkett's (2005) academic support questionnaires, March's (1988) emotional self-regulation strategies, Burmester et al.'s (1998) social competence questionnaires. The findings were analyzed by multivariate analysis of variance. The results showed that the amount of academic support, emotional self-regulation, and social competence of two-parent male students is higher than that of single-parent male students. The results implicitly show that paying attention to various types of academic support and designing and implementing educational interventions to improve emotional self-regulation and social competence can help improve the performance of single-parent students.

Keywords: Academic Support, Emotional Self-Regulation, Social Competence, Single Parent, Two Parents.

How to cite: Javaheri Mighanlo, A., Jalili Khayavi, R., Kiani Chelmardi, A.R., & Mousavi, Sh. (2024). Comparison of Academic Support, Emotional Self-Regulation and Social Competence in Single-Parent and Two-Parent Male Students. *Journal of Family Research*. 19(4): 633-648.

<https://doi.org/10.48308/JFR.19.4.633>.

✉Corresponding Author Email Address. javaheriabolfazl70@gmail.com

Copyright: © 2023 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the creative commons attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

مقاله پژوهشی

مقایسه حمایت تحصیلی، خودتنظیمی عاطفی و شایستگی اجتماعی در دانش‌آموزان پسر
تک‌والد و دووالد

ابوالفضل جواهری مغانلو[✉]، رعنا جلیلی خیابوی^۱، احمدرضا کیانی چلمردی^۲، شبهنم موسوی

۱. گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.
۲. گروه آموزش، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.
۳. گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.
۴. گروه آموزش، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی، اردبیل، ایران.

پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۱۱/۰۵

دریافت نسخه اصلاح‌شده: ۱۴۰۲/۱۰/۰۶

دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۰۱/۱۴

DOI: <https://doi.org/10.48308/JFR.19.4.633>

هدف پژوهش حاضر مقایسه حمایت تحصیلی، خودتنظیمی عاطفی و شایستگی اجتماعی در دانش‌آموزان پسر تک‌والد و دووالد بود. طرح پژوهش علی‌مقایسه‌ای و جامعه آماری پژوهش تمامی دانش‌آموزان پسر دوره متوسطه اول و دوم شهر اردبیل بود که از بین دانش‌آموزان تعداد ۱۵۰ نفر (۷۵ نفر از دانش‌آموزان تک‌والد و ۷۵ نفر از دانش‌آموزان دووالد) به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. سپس به پرسش‌نامه‌های حمایت تحصیلی ساندز و پلانکت (۲۰۰۵)، راهبردهای خودتنظیمی عاطفی مارس (۱۹۸۸)، شایستگی اجتماعی برمستر و همکاران (۱۹۹۸) پاسخ دادند. یافته‌ها با روش تحلیل واریانس چندمتغیری تجزیه و تحلیل شد. نتایج نشان داد که میزان حمایت تحصیلی، خودتنظیمی عاطفی و شایستگی اجتماعی دانش‌آموزان پسر دووالد بیشتر از دانش‌آموزان پسر تک‌والد است. نتایج تلویحاً نشان می‌دهند توجه به انواع حمایت‌های تحصیلی و طراحی و اجرای مداخله‌های آموزشی در جهت بهبود خودتنظیمی هیجانی و شایستگی اجتماعی می‌تواند به بهبود عملکرد دانش‌آموزان تک‌والد کمک کند.

کلیدواژه‌ها: حمایت تحصیلی، خودتنظیمی عاطفی، شایستگی اجتماعی، تک‌والد، دووالد.

استناد به این مقاله: جواهری مغانلو، ا.، جلیلی خیابوی، ر.، کیانی چلمردی، ا.ر.، و موسوی، ش. (۱۴۰۲). مقایسه حمایت تحصیلی، خودتنظیمی عاطفی و شایستگی اجتماعی در دانش‌آموزان پسر تک‌والد و دووالد. فصلنامه خانواده‌پژوهی، ۱۹(۴)، ۶۳۳-۶۴۸.

مقدمه

کوچک‌ترین و درعین‌حال منسجم‌ترین گروه موجود در جامعه خانواده است و به طور معمول شامل پدر و مادر، فرزند یا فرزندان است. هرگاه خانواده یکی از ارکان اصلی‌اش، یعنی پدر یا مادر را از دست می‌دهد، تقارن خانواده از دست می‌رود و مشکلات متعددی مانند مسائل اقتصادی، اجتماعی، آموزشی، رفتاری و اجتماعی را برای اعضای دیگر به وجود می‌آورد (گوردن^۱، ۲۰۲۲). در واقع هیچ نهادی به اندازه خانواده در تأمین نیازهای اساسی فرزندان مؤثر نیست (زیتو و تشایو^۲، ۲۰۲۲). پژوهشگران خانواده دووالدی را نهاد اصلی جامعه در نظر می‌گیرند، محیطی که در آن بزرگ‌سالان معنا، ثبات و امنیت را حس می‌کنند و فرزندان به شهروندانی سالم، شایسته و خلاق مبدل می‌شوند. طبق این عقیده، گسترش خانواده‌های تک‌والدی به مشکلات اجتماعی بی‌شماری از جمله فقر، بزهکاری، سوء‌مصرف دارو، کاهش استانداردهای تحصیلی و کاهش خودپنداره مثبت منجر می‌شود (یورکس^۳، ۲۰۲۲). تحقیقات انجام‌شده در سال‌های اخیر درباره خانواده‌های تک‌والدی نشان می‌دهد که اثرات این پدیده می‌تواند بسیار پایدار باشد. مطالعات آسیب‌شناسی روانی روی کودکان تک‌والد نشان می‌دهد که آن‌ها نسبت به کودکان عادی بیشتر در معرض ناهنجاری‌های احساسی، رفتاری، افسردگی، اضطراب یا بیش‌فعالی هستند (مینگویز و پرزکورال^۴، ۲۰۲۲). کودکان خانواده‌های تک‌والدی در مقایسه با کودکان دارای دو والد، سازگاری کمتر و افت تحصیلی بیشتری دارند (پرزکورال و مورنومیگویز^۵، ۲۰۲۲). پژوهش‌های انجام‌شده نشان داده‌اند که بین دانش‌آموزان تک‌والد با دانش‌آموزان دووالدی یا عادی در طرحواره‌های ناکارآمد و حمایت اجتماعی ادراک‌شده (اعتصامی نصر، ۱۳۹۷)، اختلال‌های رفتاری (معمدی شارک، غباری بناب و ربیعی حاجی حسنی، ۱۳۹۵؛ صالحی و امامی، ۱۳۹۱)، پیشرفت تحصیلی، افسردگی، استرس و کم‌رویی (امینی، خدادادی، زکی‌یی و حسین‌زاده، ۱۳۹۲) تفاوت معناداری وجود دارد و وضعیت دانش‌آموزان دو والد در این متغیرها مطلوب‌تر است. با آگاهی از وضعیت فرزندان خانواده‌های تک‌والد و شناخت ویژگی‌های روان‌شناختی آن‌ها، می‌توان به‌رغم وجود مشکلات خانوادگی که دارند، به موفقیت آن‌ها در زندگی فردی و اجتماعی کمک کرد.

برخی از ابعاد روان‌شناختی که ممکن است از تک‌والد و دووالد بودن دانش‌آموزان تأثیر بپذیرد، حمایت تحصیلی^۶، خودتنظیمی عاطفی^۷ و شایستگی اجتماعی^۸ است (دارابی، سلطانی‌زاده و رضایی دهنوی، ۱۴۰۱؛ اعشاری و انور، ۱۴۰۱؛ کروس، برناسکو، لایفبرور و روندال^۹، ۲۰۲۱). ونتزل^{۱۰} (۲۰۰۵) معتقد است مهیا کردن هر منبعی که به طور مستقیم یا غیرمستقیم موجب افزایش شوق و علاقه به تحصیل و عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان شود، حمایت تحصیلی به حساب می‌آید. از میان جنبه‌های مختلف حمایت تحصیلی می‌توان به حمایت عاطفی^{۱۱} (ارائه انگیزه)، حمایت ابزاری^{۱۲} (همکاری در انجام تکالیف) و حمایت شناختی^{۱۳} (انتقال اهمیت موفقیت تحصیلی به دانش‌آموز) به عنوان عمده‌ترین ابعاد حمایت تحصیلی اشاره کرد (روبووتایامو، بلانکودویوسو، رومان، کارموناکوبو، مورنوجیمز و گاروسا^{۱۴}، ۲۰۲۰). فورد^{۱۵} (۱۹۹۲) به منظور مشخص کردن دقیق‌تر منابع حمایتی از فعالیت‌های آموزشی، بر چهار منبع اصلی پدر، مادر، همسالان و معلم تأکید می‌کند (به نقل از شیخ‌الاسلامی، ۱۴۰۱). دلفینو^{۱۶} (۲۰۱۹) در پژوهش خود نشان داد که حمایت معلم، آموزشگاه و خانواده به نحو معناداری در پیش‌بینی مشارکت تحصیلی مؤثر است. شیخ‌الاسلامی و کریمیان‌پور (۱۳۹۷) با بررسی ۲۲۸ دانش‌آموز گزارش کردند که دریافت حمایت از والدین، دوستان و معلم تأثیر مثبت و معناداری

بر مشارکت فعال دانش‌آموزان با موضوعات درسی و تلاش در فرایند یادگیری دارد. کاشانی، صدوقی و کیانی (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان «رابطه حمایت معلم ادراک‌شده و عملکرد تحصیلی درس ریاضی: نقش میانجیگر انگیزه درونی، اضطراب و خودکارآمدی ریاضی» به این نتیجه دست یافتند که بین حمایت معلم ادراک‌شده و عملکرد دانش‌آموزان در درس ریاضی، رابطه مثبت معناداری وجود دارد و حمایت معلم ادراک‌شده با واسطه سه متغیر اضطراب ریاضی، انگیزش درونی و خودکارآمدی ریاضی توانسته عملکرد تحصیلی در درس ریاضی را به صورت معناداری تبیین کند.

خودتنظیمی عاطفی ساختاری گسترده است که از فرایندهای شناختی و رفتاری تشکیل شده و به افراد امکان می‌دهد تا سطح بهینه‌ای از برانگیختگی‌های عاطفی، انگیزشی و شناختی را برای تنظیم و سازگاری هیجانی مثبت حفظ کند (سالکسی دینونا، تیولابینونا، زیرجانونا و مانادجانونا^{۱۷}، ۲۰۲۲). از طریق خودتنظیمی عاطفی دانش‌آموزان می‌توانند افکار، رفتارها و هیجان‌هایشان را در موقعیت‌های زندگی روزمره مهار کنند. در واقع خودتنظیمی عاطفی به روند پیچیده‌ای از شروع، مهار و تعدیل جنبه‌های آگاهانه هیجان‌ها برای دستیابی مؤثر به اهداف فرد اشاره دارد (لائورمن و باتلر^{۱۸}، ۲۰۲۱). فخرالدینی و کمال‌جو و افشارپور (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان تأثیر آموزش خودتنظیمی عاطفی بر کاهش مشکلات رفتاری دانش‌آموزان دچار اختلال‌های یادگیری به این نتیجه دست یافتند که آموزش خودتنظیمی عاطفی باعث بهبود مشکلات رفتاری دانش‌آموزان می‌شود. حسینی و سامانی (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان «ارتباط ابعاد کارکرد خانواده و خودتنظیمی فرزندان» نشان دادند که پاسخ‌دهی عاطفی پیش‌بینی‌کننده فراشناخت فرزندان بود، همچنین کارکرد هیجانی خانواده پیش‌بینی‌کننده انگیزه فرزندان بود.

شایستگی اجتماعی به عنوان توانایی رسیدن به هدف‌های فردی با حفظ روابط اجتماعی مثبت، تعریف شده است. به صورت دقیق‌تر، شایستگی اجتماعی مجموعه‌ای از مهارت‌های شناختی، رفتاری، هیجانی و انگیزشی است. افراد برای سازگاری روانی اجتماعی موفق به این مهارت‌ها نیاز دارند. این مهارت‌ها آن‌ها را قادر می‌سازد با لحاظ کردن هدف‌ها و نیازهای دیگران به هدف‌هایشان دست یابند و نیازهایشان را برآورده سازند. شایستگی اجتماعی یکی از بهترین پیش‌بینی‌کننده‌های موفقیت تحصیلی اجتماعی و عملکرد مطلوب فعلی و آینده در نظر گرفته می‌شود (زارع و براتعلی، ۱۴۰۰). به‌طور کلی، افرادی شایسته در نظر گرفته می‌شوند که در وظایفی که جامعه برای فرد در یک رده سنی در نظر می‌گیرد، سرآمد باشند. ما می‌توانیم افراد را در صورتی از لحاظ اجتماعی شایسته تعریف کنیم که قادر باشند روابط اجتماعی مثبتی را پایه‌گذاری و حفظ کنند و در روابط متقابل اجتماعی‌شان موفق باشند. احساس شایستگی در محیط یک نیاز اولیه روان‌شناختی است که نقش اصلی را در انگیزش و سازگاری در حوزه‌های مختلفی که فرد در آن فعالیت دارد، ایفا می‌کند (کوزانو، دین و سیلوا^{۱۹}، ۲۰۲۲). عزیزی (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان مقایسه مسئولیت‌پذیری اجتماعی و رابطه والدفرزندی در دانش‌آموزان تک‌والد و عادی به این نتیجه دست یافت که اثر گروه بر نمره‌های حاصل از پرسش‌نامه مسئولیت‌پذیری اجتماعی در خرده‌مقیاس تعهد درونی و از پرسش‌نامه رابطه والدفرزندی در خرده‌مقیاس‌های احساسات مثبت و ارتباطات معنادار است؛ بدین معنا که بین آزمودنی‌های دو گروه (دانش‌آموزان تک‌والد و عادی) در میانگین نمره‌های این خرده‌مقیاس تفاوت معناداری وجود دارد.

فرزندانی که با یک والد زندگی می‌کنند و با فقر و غیبت والد دیگر مواجه‌اند، بیشتر از فرزندان که پدر و مادر در کنارشان هستند، افت تحصیلی دارند، از مدرسه اخراج می‌شوند، دست به بزهکاری کودکان می‌زنند، مواد مخدر مصرف می‌کنند و مرتکب جرائم بزرگسالان می‌شوند (باگو^{۲۰}، ۲۰۲۲). به‌طور کلی امروزه این امر پذیرفته شده است که رشد شخصیت فرزندان از بودن یا نبودن والدین متأثر می‌شود و غیبت یکی از این دو یا هر دو، اثر نامطلوبی بر رشد شخصیت دارد و شخص را مستعد بیماری‌های روانی یا مشکلات رفتاری بعدی می‌سازد (ورگا^{۲۱}، ۲۰۲۱). در واقع نفوذ والدین در کودکان فقط جنبه ارثی و وراثتی ندارد، بلکه در آشنایی کودک با زندگی اجتماعی و فرهنگ‌پذیری وی، خانواده و والدین نقش مؤثری دارند (امینی، خدادادی، زکی‌بی و حسین‌زاده، ۱۳۹۲). نتایج پژوهش‌های فراوانی درباره خانواده‌های تک‌والدی نشان می‌دهد که اثرات منفی این پدیده بر روی فرزندان می‌تواند بسیار پایدار و بلندمدت باشد (زهل، تایل و نگل^{۲۲}، ۲۰۲۲؛ یانگ، چن، سونگ و وانگ^{۲۳}، ۲۰۲۱). اهمیت شناخت نقش خانواده به عنوان نهادی که مفهوم پدری و مادری نخستین‌بار از آنجا نشئت می‌گیرد و بستر تأثیر پدر و مادر بر فرزندان را فراهم می‌کند، مهم و اساسی است. امروزه یکی از مسائل دامن‌گیر جامعه، به ویژه آموزش و پرورش، وجود دانش‌آموزانی است که به هر دلیل دچار محرومیت از یکی از والدین هستند. محرومیت از پدر یا مادر یکی از شرایط خاص خانوادگی است که به عنوان یک متغیر مهم محیطی به طور مستقیم و غیرمستقیم می‌تواند اثرات ویژه‌ای بر رشد عمومی و ابعاد مختلف رفتاری فرزندان داشته باشد. از طرفی، با وجود پژوهش‌های فراوان درباره آسیب‌های خانواده تک‌والدی، هنوز جنبه‌های ناشناخته بسیاری در این خانواده‌ها و فرزندانشان وجود دارد که نیازمند بررسی هستند. بسیاری از پژوهش‌های انجام‌شده در این زمینه به صورت پراکنده انجام شده است. بنابراین باتوجه به اهمیت و خطرپذیری خانواده‌های تک‌والدی و به خصوص دانش‌آموزان آن‌ها پرسش اصلی پژوهش حاضر این بود که آیا بین دانش‌آموزان پسر تک‌والد و دووالد از نظر حمایت تحصیلی، خودتنظیمی عاطفی و شایستگی اجتماعی تفاوت معناداری وجود دارد؟

روش

طرح پژوهش باتوجه به ماهیت موضوع و اهداف پژوهش در مقوله مطالعات علی - مقایسه‌ای قرار دارد که به مقایسه حمایت تحصیلی، خودتنظیمی عاطفی و شایستگی اجتماعی در دانش‌آموزان پسر تک‌والد و دووالد پرداخته است. جامعه آماری پژوهش حاضر را دانش‌آموزان پسر در مقاطع متوسطه اول و دوم شهر اردبیل که در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ مشغول به تحصیل بودند، تشکیل داد.

مراحل اجرای پژوهش

اطلاعات به صورت میدانی و با استفاده از پرسش‌نامه گردآوری شد. باتوجه به گروه مورد مطالعه پژوهش، از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای استفاده شد. در ابتدا از اداره آموزش و پرورش شهر اردبیل مجوز اجرای پژوهش در مدارس متوسطه اول و دوم پسرانه دریافت شد. سپس به طور تصادفی سه مدرسه از میان هرکدام از مدارس متوسطه اول و دوم ناحیه یک و دو شهر اردبیل انتخاب شد (مدارس آیت‌الله طالقانی،

المهدی، شهید قهرمانی؛ حضرت قائم (عج)، مطهری ۱ و پورسینا ۱) و بعد هماهنگی لازم با مدیران و دبیران محترم مدارس صورت گرفت. سپس بر اساس پرونده تحصیلی، دانش‌آموزان تک‌والد در هر کلاس شناسایی و تعداد ۷۵ نفر انتخاب شدند و به تعداد آن‌ها دانش‌آموزان عادی از همان کلاس انتخاب و با آن‌ها مقایسه شدند. در نهایت، جمع‌آوری داده‌ها از طریق پرسش‌نامه امکان‌پذیر شد.

ابزار پژوهش

پرسش‌نامه شایستگی اجتماعی^{۲۴}: این پرسش‌نامه با ۳۶ گویه و ۵ بعد توسط برمستر و همکاران^{۲۵} (۱۹۹۸) ساخته شده است و هدف اصلی آن بررسی شایستگی اجتماعی است. ۵ بعد پرسش‌نامه شامل آغازگری (پرسش‌های ۱ تا ۷)، حمایت عاطفی (پرسش‌های ۸ تا ۱۵)، خودگشودگی (پرسش‌های ۱۶ تا ۲۲)، صراحت (پرسش‌های ۲۳ تا ۲۸) و مدیریت تعارض (پرسش‌های ۲۹ تا ۳۶) می‌شود. برای هر پرسش شایستگی اجتماعی، ۵ پاسخ پیشنهاد شده است. به همین دلیل به هر سؤال ۵ امتیاز تعلق می‌گیرد و از کاملاً مخالفم ۱ تا کاملاً موافقم ۵ را در بر می‌گیرد. در پژوهش رحمانی (۱۳۹۷) برای اندازه‌گیری پایایی پرسش‌نامه از آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار آلفای کرونباخ برای مؤلفه‌های شایستگی اجتماعی (آغازگری، صراحت، خودگشودگی، حمایت عاطفی، مدیریت تعارض) به ترتیب برابر با ۰/۸۹، ۰/۸۵، ۰/۸۱، ۰/۸۵، ۰/۸۸ بود. در پژوهش حاضر پایایی این پرسش‌نامه به روش آلفای کرونباخ بین ۰/۸۲ تا ۰/۸۷ به دست آمد.

پرسش‌نامه راهبردهای خودتنظیمی عاطفی مارس^{۲۶}: پرسش‌های این پرسش‌نامه عمدتاً از کتاب *راهنمای جامع خودتنظیمی* تألیف لارسن و پیز مایک برداشت شده است. این پرسش‌نامه ۴۴ سؤال دارد که ابعاد شناختی، رفتاری، تغییر موقعیت، تغییر عاطفه، کاهش خلق منفی و افزایش خلق مثبت را شامل می‌شود. آزمون راهبردهای خودتنظیمی عاطفی مارس از نوع آزمون‌های بسته پاسخ هفت‌گزینه‌ای است که از «هرگز» تا «همیشه» تشکیل و از صفر تا ۶ نمره‌گذاری شده است. حداقل امتیاز ممکن در این پرسش‌نامه صفر و حداکثر ۲۶۴ خواهد بود. پایایی این پرسش‌نامه بر روی ۶۰ نفر با روش دونیمه کردن ۰/۷۵ و با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۸۰ گزارش شده است. روایی آن از نوع محتوایی و اعتبار آن با اجرای این پرسش‌نامه با استفاده از روش تنصیف ۰/۷۵ به دست آمد (صالحی مورکانی، ۱۳۸۵). در پژوهش نصیری، شریفی، غضنفری و چرامی (۱۴۰۱) نیز پایایی پرسش‌نامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ بر روی یک نمونه مقدماتی برابر با ۰/۸۲ به دست آمد. در پژوهش حاضر پایایی این پرسش‌نامه به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۹ به دست آمد.

پرسش‌نامه حمایت تحصیلی^{۲۷}: پرسش‌نامه حمایت تحصیلی را ساندرز و پلانکت^{۲۸} (۲۰۰۵) ساخته‌اند که از ۲۴ گویه و ۴ خرده‌مقیاس حمایت تحصیلی از سوی همسال (پرسش‌های ۱ تا ۶)، حمایت تحصیلی از سوی پدر (پرسش‌های ۷ تا ۱۲)، حمایت تحصیلی از سوی مادر (پرسش‌های ۱۳ تا ۱۸) و حمایت تحصیلی از سوی معلم (پرسش‌های ۱۹ تا ۲۴) تشکیل شده است که به منظور ارزیابی حمایت تحصیلی به کار می‌رود. نمره‌گذاری پرسش‌نامه به صورت طیف لیکرت چهارنقطه‌ای است که برای گزینه‌های «کاملاً مخالفم»،

«مخالقم»، «موافقم» و «کاملاً موافقم» به ترتیب امتیازات ۱، ۲، ۳ و ۴ در نظر گرفته می‌شود. ساندز و پلانکت (۲۰۰۵)، همسانی درونی خرده‌مقیاس‌های این ابزار را با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ در دامنه ۰/۸۹ تا ۰/۹۳ گزارش کرده‌اند. این محققان همچنین رابطه معناداری را بین نمره‌های عوامل استخراج‌شده از مقیاس حمایت خانواده با مقیاس حمایت اجتماعی گزارش می‌دهند. همچنین نتایج مطالعه آن‌ها حاکی از همبستگی مثبت میان نمره ابعاد مختلف مقیاس حمایت تحصیلی با عملکرد تحصیلی است (سامانی و جعفری، ۱۳۹۰). در پژوهش سامانی و جعفری (۱۳۹۰)، به منظور بررسی همسانی درونی هریک از عوامل استخراج‌شده از مقیاس حمایت تحصیلی، به محاسبه ضریب آلفا برای هریک از عوامل استخراجی اقدام شد. به ترتیب برای حمایت تحصیلی مادر، پدر، معلم و همسالان ۰/۸۶، ۰/۸۵، ۰/۸۵ و ۰/۷۶ به دست آمد. همچنین، به منظور بررسی پایایی عوامل موجود در مقیاس حمایت تحصیلی، از روش بازآزمایی با فاصله یک هفته استفاده شد. ضریب بازآزمایی به ترتیب برای حمایت تحصیلی مادر، پدر، معلم و همسالان ۰/۷۸، ۰/۷۳، ۰/۷۳ و ۰/۶۴ به دست آمد.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی (شامل میانگین، انحراف معیار، درصدها) و تحلیل واریانس چندمتغیره استفاده شد. تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار اسپاس نسخه ۲۴ انجام شد.

بیان یافته‌ها

نمونه پژوهش شامل ۱۵۰ نفر از دانش‌آموزان پسر دوره اول و دوم متوسطه شهر اردبیل بود که در دامنه سنی ۱۲ تا ۱۹ سال قرار داشتند. میانگین سنی افراد نمونه در گروه تک‌والد ۱۵/۶۳ و انحراف معیار آن ۱/۴۰ سال و در گروه دووالد ۱۶/۳۲ و انحراف معیار آن ۲/۰۲ سال بود. میانگین معدل افراد نمونه در گروه تک‌والد ۱۸/۸۹ و انحراف معیار آن ۰/۸۳ و در گروه دووالد ۱۹/۰۸ و انحراف معیار آن ۰/۶۵ بود. پایه تحصیلی افراد نمونه در گروه تک‌والد ۱ نفر (۱/۳)، پایه هفتم ۲ نفر (۲/۷)، پایه هشتم ۵۴ نفر (۷۲)، پایه نهم ۳ نفر (۴)، پایه دهم ۲ نفر (۲/۷)، پایه یازدهم و پایه دوازدهم ۱۳ نفر (۱۷/۳)، و در گروه دووالد ۲ نفر (۲/۷)، پایه هفتم ۵ نفر (۶/۷)، پایه هشتم ۳۲ نفر (۴۲/۷)، پایه نهم ۱ نفر (۱/۳)، پایه دهم ۱۴ نفر (۱۸/۷)، پایه یازدهم و پایه دوازدهم ۲۱ نفر (۲۸) بود.

جدول ۱: میانگین، انحراف معیار، حداقل و حداکثر نمره حمایت تحصیلی، خودتنظیمی عاطفی و شایستگی

اجتماعی دانش‌آموزان پسر تک‌والد و دووالد

تعداد	حداکثر نمره	حداقل نمره	انحراف استاندارد	میانگین	شاخص آماری	
					گروه‌ها	متغیرها
۷۵	۹۵	۵۰	۸/۳۶	۷۶/۱۶	تک‌والد	حمایت تحصیلی
۷۵	۹۶	۵۴	۱۰/۸۹	۹۲/۶۷	دووالد	
۷۵	۲۳۷	۷۲	۳۰/۸۵	۱۳۴/۱۰	تک‌والد	خودتنظیمی عاطفی
۷۵	۲۶۳	۶۶	۴۶/۵۷	۱۵۰/۶۱	دووالد	
۷۵	۱۷۹	۸۱	۱۸/۰۴	۱۲۱/۸۰	تک‌والد	شایستگی اجتماعی
۷۵	۱۸۰	۸۸	۲۲/۶۲	۱۲۹/۸۴	دووالد	

نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد که در حمایت تحصیلی، خودتنظیمی عاطفی و شایستگی اجتماعی، دانش‌آموزان پسر تک‌والد از میانگین کمتری نسبت به دانش‌آموزان پسر دووالد برخوردارند. قبل از استفاده از آزمون تحلیل واریانس چندمتغیره، پیش‌فرض همگنی واریانس با آزمون لوین بررسی شد. پیش‌فرض همگنی واریانس‌ها در متغیرهای حمایت تحصیلی، خودتنظیمی عاطفی و شایستگی اجتماعی در دو گروه تأیید شد. این آزمون برای هیچ‌کدام از متغیرها معنادار نبود. برای بررسی فرض همگنی کوواریانس‌ها از آزمون ام‌باکس استفاده شد و در نتیجه پیش‌فرض تفاوت بین کوواریانس‌ها برقرار است. همچنین برای بررسی همبستگی میان متغیرها و اینکه ماتریس همبستگی‌های مشاهده‌شده متعلق به جامعه‌ای با متغیرهای ناهمبسته است، از آماره کووریت بارتلت استفاده شد. نتایج این آزمون معنادار بود. این مفهوم که فرض مخالف تأیید کرد، یعنی بین متغیرها همبستگی معنادار وجود دارد و این ماتریس مذکور برای تحلیل‌های بعدی مناسب است.

جدول ۲: نتایج آزمون معناداری تحلیل واریانس تک‌متغیری بر میانگین نمره‌های حمایت تحصیلی، خودتنظیمی عاطفی و شایستگی اجتماعی دانش‌آموزان پسر تک‌والد و دووالد

نام آزمون	ارزش	درجه آزادی	درجه آزادی خطا	F	سطح معناداری	مجذور اتا
آزمون اثر پیلایی	۰/۶۵	۳	۱۴۶	۱۵/۰۸	۰/۰۱۱	۰/۳۵
آزمون لامبدای ویلکز	۰/۸۴	۳	۱۴۶	۱۵/۰۸	۰/۰۱۱	۰/۳۵
آزمون اثر هتلینگ	۰/۳۸	۳	۱۴۶	۱۵/۰۸	۰/۰۱۱	۰/۳۵
آزمون بزرگ‌ترین ریشه روی	۰/۳۸	۳	۱۴۶	۱۵/۰۸	۰/۰۱۱	۰/۳۵

نتایج آزمون «باکس» برای یکسانی ماتریس کوواریانس نشان داد که این مفروضه برقرار است ($p=0/091$)، $f=9/72$. علاوه بر این، میزان معناداری آزمون باکس از $0/05$ بیشتر است؛ لذا نتیجه گرفته می‌شود که ماتریس واریانس کوواریانس‌ها همگن هستند. همان‌طور که در جدول ۲ ملاحظه می‌شود، سطوح معناداری همه آزمون‌ها قابلیت استفاده از مانوا را مجاز می‌شمارد و اثر کلی گروه معنادار است؛ زیرا F مربوط به اثرات لامبدای ویلکز برابر با $(15/08)$ و با درجه آزادی (3) در سطح $(0/011)$ و مجذور اتا (که در واقع مجذور ضریب همبستگی بین متغیرهای وابسته و عضویت گروهی است) نشان می‌دهد که تفاوت بین دو گروه با توجه به متغیرهای وابسته معنادار است و میزان این تفاوت $0/35$ است؛ یعنی 35 درصد واریانس به اختلاف بین دو گروه در تأثیر متقابل متغیرهای وابسته مربوط است. این امر بیانگر آن است که بین دانش‌آموزان پسر تک‌والد و دووالد حداقل از لحاظ یکی از متغیرهای وابسته تفاوت معناداری وجود دارد.

جدول ۳: نتایج آزمون تحلیل واریانس تک‌متغیری حمایت تحصیلی، خودتنظیمی عاطفی و شایستگی اجتماعی دانش‌آموزان پسر تک‌والد و دووالد

متغیرها	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری	مجذور اتا
حمایت تحصیلی	۷۰۵/۵۶۳	۱	۷۰۵/۵۶۳	۱۴/۱۲۵	۰/۰۰۱	۰/۰۵
خودتنظیمی عاطفی	۱۵۱۸/۷۲۳	۱	۱۵۱۸/۷۲۳	۱۸/۶۲۰	۰/۰۰۵	۰/۱۴
شایستگی اجتماعی	۷۳۹/۵۲۸	۱	۷۳۹/۵۲۸	۳۱/۴۰۴	۰/۰۰۳	۰/۱۶

با توجه به یافته‌های جدول ۳ مشاهده می‌شود که بین دانش‌آموزان پسر تک‌والد و دووالد از لحاظ میزان حمایت تحصیلی، تفاوت معناداری وجود دارد ($f=14/125, p=0/001$). در عین حال، طبق جدول فوق میزان تأثیر یا تفاوت برابر با $0/05$ است؛ یعنی ۵ درصد تفاوت‌های فردی در نمره‌های حمایت تحصیلی، مربوط به عضویت گروهی است. باتوجه به یافته‌ها در جدول فوق مشاهده می‌شود که بین دانش‌آموزان پسر تک‌والد و دووالد از لحاظ میزان خودتنظیمی عاطفی، تفاوت معناداری وجود دارد ($f=18/620, p=0/005$). در عین حال، طبق جدول فوق میزان تأثیر یا تفاوت برابر با $0/14$ است؛ یعنی ۱۴ درصد تفاوت‌های فردی در نمره‌های خودتنظیمی عاطفی، مربوط به عضویت گروهی است. باتوجه به یافته‌ها در جدول فوق مشاهده می‌شود که بین دانش‌آموزان پسر تک‌والد و دووالد از لحاظ میزان شایستگی اجتماعی، تفاوت معناداری وجود دارد ($f=21/404, p=0/003$). در عین حال، طبق جدول فوق میزان تأثیر یا تفاوت برابر با $0/16$ است. یعنی ۱۶ درصد تفاوت‌های فردی در نمره‌های شایستگی اجتماعی، مربوط به عضویت گروهی است. شایان ذکر است که برای بررسی همگنی واریانس دو گروه، از آزمون لون استفاده شد. آزمون لون محاسبه شده درباره هیچ یک از متغیرهای مورد بررسی از لحاظ آماری معنادار نبود (سواد سلامت $0/05 > p=0/353$ ، انعطاف‌پذیری روان‌شناختی $0/05 > p=0/502$ ، شخصیت جامعه‌پسند $0/05 > p=0/179$)، بنابراین مفروضه همگنی واریانس‌ها تأیید شد.

بحث و نتیجه‌گیری

از آنجاکه پدیده تک‌والدی در تمام دنیا به عنوان یک بحران بزرگ اجتماعی مطرح است و بررسی‌ها نشانگر روند روبه‌رشد این پدیده در ایران است، هدف این مطالعه مقایسه حمایت تحصیلی، خودتنظیمی عاطفی و شایستگی اجتماعی در دانش‌آموزان پسر تک‌والد و دووالد بود. بر اساس یافته‌های حاصل از این پژوهش، میزان خودتنظیمی عاطفی دانش‌آموزان پسر تک‌والد کمتر از دانش‌آموزان پسر دووالد است. این بدین معناست که دانش‌آموزان پسر دووالد خودتنظیمی عاطفی بیشتری نسبت به دانش‌آموزان پسر تک‌والد داشتند و وضعیتشان در این زمینه بهتر بود. بررسی‌های انجام شده نشان داد که تاکنون مطالعه‌ای به مقایسه خودتنظیمی عاطفی در دانش‌آموزان پسر تک‌والد و دووالد نپرداخته است. ولی باتوجه به پژوهش‌های صورت گرفته درباره خودتنظیمی عاطفی این موضوع قابل بحث است. در تبیین این نتیجه می‌توان گفت دانش‌آموزان از طریق یادگیری مشاهده‌ای، خودتنظیمی را یاد می‌گیرند و زمانی که دو والد برای تقلید مشاهده‌ای وجود ندارند، تک‌والد به دلیل نداشتن زمان و نظارت کافی برای ایجاد خودتنظیمی مانند تمام رفتارهایی را که از طریق یادگیری مشاهده‌ای به وجود می‌آید، نمی‌توانند در فرزند خود نهادینه کنند (یورکس^{۲۹}، ۲۰۲۲). درباره تک‌والدین، این والدین قادر نخواهند بود رابطه قوی با فرزندانشان ایجاد کنند و این کودکان به احتمال بیشتر با مشکلات گوناگونی مواجه می‌شوند. آن‌ها ممکن است از مشکلات فراوانی رنج ببرند، دچار مشکلات اجتماعی شوند که پیامدهایش عدم رشد اقتصادی، کاهش استعدادها، افزایش خشم و رفتارهای خشونت‌آمیز است. پیامد والدین تک‌والد داشتن این است که کودکان تک‌والد زندگی پراسترس‌تری را نسبت به کودکان دووالد سپری می‌کنند (اعشاری و انور، ۱۴۰۱) و این مسئله خودتنظیمی عاطفی آنان را نیز تحت تأثیر قرار می‌دهد. تک‌والد، در اصل اغلب با بحران‌های مالی و

بی‌ثباتی مالی مواجه است. کودکان و نوجوانانی که توسط تک‌والد پرورش می‌یابند، معمولاً تمرکز کمتری دارند و اغلب ممکن است ترک تحصیل کنند یا اینکه مدرسه را ترک کنند، قبل از اینکه شرایط خاصی پیش بیاید و اگر هم تحصیلات خود را تکمیل کنند، به‌هیچ‌وجه علاقه‌ای به آن نشان نمی‌دهند. در نتیجه کار یا شغل را رها می‌کنند. این اثرات رشد عاطفی و رفتاری در آن‌ها بود. در واقع خانواده به شیوه‌های گوناگونی از جمله ایجاد جو حمایتی و عاطفی، موجب تنظیم عاطفه می‌شود (زیمر کامبک، رودولف، کرین و بوهادانا بروان^{۳۰}، ۲۰۲۲). در واقع خانواده کارکردهای گوناگون دارد که یکی از این کارکردها، کارکرد هیجانی و عاطفی است. اما هرگاه در خانواده آسیبی وجود داشته باشد، هریک از اعضای خانواده در ابراز مناسب هیجان‌ها و احساس‌های خود دچار اختلال می‌شوند.

بر اساس یافته‌های حاصل از این پژوهش، میزان حمایت تحصیلی دانش‌آموزان پسر تک‌والد کمتر از دانش‌آموزان پسر دووالد است. این بدین معناست که دانش‌آموزان پسر دووالد حمایت تحصیلی بیشتری نسبت به دانش‌آموزان پسر تک‌والد داشتند و وضعیتشان در این زمینه بهتر بود. بررسی‌های انجام‌شده نشان داد که تاکنون مطالعه‌ای به مقایسه حمایت تحصیلی در دانش‌آموزان پسر تک‌والد و دووالد نپرداخته است. ولی باتوجه‌به پژوهش‌های صورت‌گرفته درباره حمایت تحصیلی، این موضوع قابل بحث است.

یکی از شرایط خاص خانوادگی، خانواده تک‌والدی است که به عنوان یک متغیر مهم محیطی به‌طور مستقیم و غیرمستقیم تأثیر ویژه‌ای بر سلامت فرزندان می‌گذارد (نیتو، توماتا، اتسوکا، تسونو و تابوچی^{۳۱}، ۲۰۲۲). کودکان در این خانواده‌ها نسبت به کودکان خانواده‌های دووالد با احتمال بیشتری دچار فقر اقتصادی، اعتمادبه‌نفس ضعیف و ترک تحصیل می‌شوند (زهل، تایل و نگل، ۲۰۲۲). یحیی‌زاده و حامد (۱۳۹۴) در فراتحلیل پژوهش‌های داخلی مربوط به حوزه فرزندان طلاق دریافتند وضعیت سلامت روان و زیرمقیاس‌های آن در فرزندان طلاق در مقایسه با فرزندان یتیم و عادی نامطلوب‌تر است و آسیب‌های اجتماعی فرزندان طلاق را تهدید می‌کند. در بسیاری از موارد، استرس والدگری در کنار فشارهای روانی اجتماعی و اقتصادی در والد سرپرست خانوار در خانواده‌های تک‌والد می‌تواند به بدرفتاری با فرزندان و غفلت از آن‌ها منجر شود (بارنهارت و مگوایر- جک^{۳۲}، ۲۰۱۶؛ رسکام، وانکورنلند، اوالوس و میکولاجزاک^{۳۳}، ۲۰۲۲) و کودکان را برای آسیب‌های روانی اجتماعی بعدی مستعد سازد. به‌طور کلی حضور نداشتن هریک از والدین در خانواده، سبب تضعیف کارکرد خانواده و کاهش نظارت و حمایت فرزندان می‌شود. بعضی از پژوهش‌ها نیز به تأثیر کیفیت رابطه والدفرزند و نظارت والدینی در عملکرد تحصیلی فرزندان در خانواده‌های تک‌والد پرداخته‌اند و رابطه مثبت معناداری را نشان داده‌اند (مالکزیک و لاوسون، ۲۰۱۷؛ باگو، ۲۰۲۲). به نظر می‌رسد که حمایت تحصیلی نیز از متغیرهایی است که از شرایط خانوادگی فرد تأثیر می‌پذیرد. به‌طور کلی اکثر شواهد پژوهشی حاکی از آن است که طلاق والدین در سنین کودکی، امور تحصیلی فرد را در کودکی، نوجوانی و جوانی تحت تأثیر قرار می‌دهد (استورکسن، رویسمب، هولمن و تمبس^{۳۴}، ۲۰۰۶؛ بارت و ترنر^{۳۵}، ۲۰۰۶؛ دارابی، سلطانی‌زاده و رضایی دهنوی، ۱۴۰۱).

بر اساس یافته‌های حاصل از این پژوهش، میزان شایستگی اجتماعی دانش‌آموزان پسر تک‌والد کمتر از دانش‌آموزان پسر دووالد است. این بدین معناست که دانش‌آموزان پسر دووالد شایستگی اجتماعی بیشتری نسبت به دانش‌آموزان پسر تک‌والد داشتند و وضعیتشان در این زمینه بهتر بود. بررسی‌های انجام‌شده نشان

داد که تاکنون مطالعه‌ای به مقایسه شایستگی اجتماعی در دانش‌آموزان پسر تک‌والد و دووالد نپرداخته است. ولی باتوجه به پژوهش‌های صورت گرفته درباره شایستگی اجتماعی این موضوع قابل بحث است.

ساختار خانواده تأثیر معناداری در شکل‌گیری رفتار اجتماعی در فرزندان دارد. نظریه مهار اجتماعی تأکید می‌کند رفتار مخرب فرزندان ناشی از مهار اجتماعی نامؤثر آن خانواده است (لانگ^{۳۶}، ۲۰۲۰). در واقع وجود ساختار خانوادگی مسنجم اولین گام در آموزش مهارت‌های ارتباطی و اجتماعی به کودکان است؛ اما زمانی که ساختار خانواده تغییر می‌کند، امکان آموزش این مهارت‌ها به کودکان کاهش می‌یابد. مطالعات نشان می‌دهد کودکان خانواده تک‌والدی از یادگیری مهارت‌های اجتماعی مناسب، آن‌طور که کودکان در خانواده‌های دووالدی تجربه می‌کنند، محروم‌اند. زیرا والدینشان به دلیل درگیر شدن با مشکلات بیشتر، وقت کمتری برای تعامل با فرزندانشان می‌گذارند. به نظر می‌رسد کودکان در خانواده‌های تک‌والدی شایستگی اجتماعی کمتری دارند. در واقع نتایج پژوهش‌ها نشان داده‌اند کودکانی که در ساختار خانوادگی تک‌والدی زندگی می‌کنند، سازش‌یافتگی ضعیفی را به صورت رفتارهایی مانند پرخاشگری و رفتارهای ضداجتماعی، اختلال‌های رفتاری، مشکلات ارتباطی، مشکلات سازش‌یافتگی، خودپنداره ضعیف، میزان بالای ترک تحصیل، مصرف مواد مخدر و مصرف الکل نشان می‌دهند (ساولا، مایکیرو، جوکلنن، جوکاما، جارولین و ایزوهانی^{۳۷}، ۲۰۰۰؛ گانشا و ونکاتسان^{۳۸}، ۲۰۱۲؛ کروس و همکاران، ۲۰۲۱). پدر و مادر دو رکن اساسی خانواده‌اند که با وجود آوردن محیطی امن و سالم، تحول روانی فرزندانشان را میسر می‌سازند و در اجتماعی کردن آن‌ها نقش بیشتری دارند. حضور نداشتن هریک از والدین در محیط خانواده، تعادل آن را بر هم می‌زند و موجب تضعیف کارکرد خانواده، کاهش نظارت و مهار اجتماعی می‌شود و آشفتگی روانی و اجتماعی فرزندانشان را افزایش می‌دهد (یانگ، چن، سونگ و وانگ، ۲۰۲۱). نتایج به‌دست‌آمده در مطالعات جدید هم حاکی از آن است که به طور متوسط فرزندان خانواده‌های تک‌والدی نسبت به فرزندان خانواده‌های سالم از لحاظ پیشرفت تحصیلی، اعتماد به خود، مهارت‌های اجتماعی رفتاری از مشکلات بسیار بیشتری رنج می‌برند (ورگا، ۲۰۲۱). به همین سبب می‌توان شایستگی اجتماعی کمتر دانش‌آموزان پسر تک‌والد را توجیه کرد.

از جمله محدودیت‌های پژوهش این است که فقط درباره دانش‌آموزان پسر مقطع متوسطه اول و دوم انجام شده و قابلیت تعمیم به رده‌های سنی دیگر و دختران را ندارد. از این‌رو، پیشنهاد می‌شود در رده‌های سنی پایین‌تر و درباره دختران نیز انجام شود و در کنار ابزارهای کمی مانند پرسش‌نامه، از ابزارهای کیفی همچون مصاحبه و پرسش‌نامه و با حجم نمونه بالاتر استفاده شود. باتوجه به تأثیرپذیری هریک از متغیرهای حمایت تحصیلی، خودتنظیمی عاطفی و شایستگی اجتماعی از عوامل متعدد، پیشنهاد می‌شود که پژوهش‌های آتی متغیرهایی مانند خانواده‌های پدر سرپرست در مقایسه با مادر سرپرست و عوامل جمعیت‌شناختی خانواده فعلی را مدنظر قرار دهند. باتوجه به نتایج به‌دست‌آمده، پیشنهاد می‌شود که دست‌اندرکاران آموزش و پرورش راهکارهایی را به منظور افزایش دریافت حمایت تحصیلی از طرف منابع دیگر مانند معلمان، اعضای دیگر خانواده و دوستان برای دانش‌آموزان تک‌والد فراهم آورند. همچنین بر اجرای برنامه‌ها و شیوه‌هایی که موجب بهبود خودتنظیمی عاطفی، شایستگی اجتماعی و حمایت تحصیلی دانش‌آموزان تک‌والد شود، در مدارس تأکید بیشتری شود. ضروری است معلمان علاوه بر توجه به تفاوت‌های

فردی، به نوع بافت و محیط خانوادگی (تک‌والد یا دو والد بودن) دانش‌آموزان نیز توجه کنند. توجه به این تفاوت‌ها در توسعه و غنی‌سازی برنامه‌های درسی و افزایش انگیزش و عملکرد دانش‌آموزان مفید است.

تشکر و قدردانی

در پایان از تمامی دانش‌آموزان شرکت‌کننده در این پژوهش و از تمامی افرادی که در فرایند انجام پژوهش حاضر با محققان همکاری داشتند، صمیمانه تشکر و قدردانی می‌شود.

پی‌نوشت‌ها

1. Gordon	21. Varga
2. Zaitov & Teshayev	22. Zehl, Thiel & Nagel
3. Yorks	23. Yang, Chen, Song & Wang
4. Mínguez & Pérez-Corral	24. Social Competence Scale
5. Pérez-Corral & Moreno Mínguez	25. Buhrmester
6. Academic Support	26. Scale of Emotional Self-Regulation - Strategies in March
7. Emotional Self-Regulation	27. Academic Support Scale
8. Social Competence	28. Sands & Plunkett
9. Kroese, Bernasco, Liefbroer & Rouwendal	29. Yorks
10. Wentzel	30. Zimmer-Gembeck, Rudolph, Kerin, & Bohadana-Brown
11. Emotionaal Support	31. Naito, Tomata, Otsuka, Tsuno & Tabuchi
12. Tool Support	32. Barnhart & Maguire-Jack
13. Cognitive Support	33. Roskam, Vancorenland, Avalosse & Mikolajczak
14. Robayo-Tamayo, Blanco-Donoso, Roman, Carmona-Cobo, Moreno-Jimenez & Garrosa	34. Storksen, Roysamb, Holmen & Tambs
15. Ford	35. Barrett & Turner
16. Delfino	36. Long
17. Salaxiddinovna, Tulaboevna, Zairjanovna & Mamadjanovna	37. Sauvola, Mäkikyrö, Jokelainen, Joukamaa, Järvelin & Isohann
18. Lauermaann & Butler	38. Ganesha A, Venkatesan
19. Cusanno, Dean & Silva	
20. Bago	

References

- Amini, A., Khodadadi, K., Zakiyi, A. & Hosseinzadeh, A. (2013). Comparison of Depression, Stress, Anxiety, Shyness, Aggression and Academic Achievement in Single-Parent and Two-Parent Male Students, *Educational Administration Research*, 4(16), 57-66 [In Persian].

- Azizi, M. (2020). Comparison of Social Responsibility and Parent-Child Relationship in Single-Parent and Normal Students. *Journal of Research in Psychology and Education (Nagareh Institute of Higher Education)*, 14(32), 183-196 [In Persian].
- Ashari, L. F., & Anvar, F. (2022). Moral Problems and Mothers' Efforts to Educate Children in Single Parent Families. *Journal of Islamic Education Students*, 2(1), 12-20.
- Amato, P. R. (2005). The Impact of Family Formation Change on the Cognitive, Social, and Emotional Well-Being of the Next Generation. *Future Child*, 15(2), 75-96.
- Barnhart, S., Maguire-Jack, K. (2016). Single Mothers in their Communities: The Mediating Role of Parenting Stress and Depression between Social Cohesion, Social Control and Child Maltreatment. *Children and Youth Services Review*, 70, 37-45.
- Brubaker, D., Furman, W., Wittenberg, M., Reis, H. (1988). Five Domains of Interpersonal Competence in Peer Relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 55, 991-1008.
- Barrett, A. E. & Turner, R.J. (2006). Family Structure and Substance Use Problems in Adolescence and Early Adult-Hood: Examining Explanations for the Relationship. *Addiction*, 101(1), 109-120.
- Bago, B. A. (2022). Effect of Single Parenthood in Students' Academic Performance; A Case of Selected Secondary Schools in Bitereko Sub County Mitooma District. *IAA Journal of Social Sciences*, 8(1), 216-226.
- Cusanno, B. R., Dean, M. & Silva, V. T. (2022). "I'm Worth Saving": Making Sense of Medication Taking in a Care Coordination Organization. *Health Communication*, 37(14), 1798-1811.
- Darabi, N., Soltanzadeh, M. & Rezaei Dehnavi, S. (2022). Comparison of Executive Function, Working Memory and Academic Performance of Female Students with Nuclear and Single-Parent Families. *Quarterly Journal of Child Mental Health*, 9(1), 261-280 [In Persian].
- Delfino, A. P. (2019). Student Engagement and Academic Performance of Students of Partido State University. *Asian Journal of University Education*, 15, 1.1-16.
- Etesami Nasr, N. (2018). Comparing Inefficient Schemas and Perceived Social Support in Ordinary and Single Parent Students. *Journal Clinical Research Iran*, 1(1), 88-90 [In Persian].
- Fakhredini, Hamide, Kamaljo, A., & Afsharpour, Sh. (2021). The Effect of Emotional Self-Regulation Training on Reducing the Behavioral Problems of Students with Learning Disabilities, the First National Conference on Developmental and Educational Psychology Updates, Bandar Abbas. [In Persian]
- Ganesha A, Venkatesan S. (2012). Comparative Profiles of Problem Behaviors in Children from Single Versus Dual Parent Families. *Journal Psychol*, 3(2), 89-98.
- Gordon, L. (2022). *Heroes of their own Lives: The Politics and History of Family Violence*, Boston, 1880-1960. University of Illinois Press.
- Haji Hassani, S., Salehi, Ph. D. M, Emami, Ph. D. S. (2012). A Cross-Comparison of Behavioral Disorders among Primary School Boys Raised in Single- and Two-Parent Families. *Quarterly Journal of Family and Research*, 9(3), 121-138 [In Persian].
- Hosseini, M., & Samani, S. (2012). A Study of the Relationship Between the Family Function Dimensions and Self-Regulation in Children, *Journal of Family Research*, 8(3), 305-317 [In Persian].

- Kashani, F., Sadoughi, M. & Kiani, M. (2021). The Relationship between Perceived Teacher Support and Mathematics Performance: The Mediating Roles of Mathematics Internal Motivation, Anxiety and Self-Efficacy. *The Journal of New Thoughts on Education*, 17(3), 153-175 [In Persian].
- Kroese, J., Bernasco, W., Liefbroer, A. C. & Rouwendal, J. (2021). Growing up in Single-Parent Families and the Criminal Involvement of Adolescents: A Systematic Review. *Psychology, Crime & Law*, 27(1), 61-75.
- Lauermann, F. & Butler, R. (2021). The Elusive Links between Teachers' Teaching-Related Emotions, Motivations, and Self-Regulation and Students' Educational Outcomes. *Educational Psychologist*, 56(4), 243-249.
- Long, N. (2020). From Social Distancing to Social Containment. *Medicine Anthropology Theory*, 7(2), 247-260.
- Malczyk, B. R. & Lawson, H. A. (2017). Parental Monitoring, The Parent-Child Relationship and Children's Academic Engagement in Mother-Headed Single-Parent Families. *Children and Youth Services Review*, 73, 274-282.
- Mínguez, A. M., & Pérez-Corral, A. L. (2022). Job Insecurity and Child Well-Being in Single-Parent Families in Europe: A Matter of Family and Gender Policy. *Journal of Family Research*, 34(3), 864-891.
- Motamedi Sharak F, Ghobari Bonab B, Rabiee A. (2016). Behavior Problems of Students of Single-Parent and Two-Parent Families from Teachers' Perspective. *Journal Child Mental Health*, 3 (2), 87-96. [In Persian]
- Nasiri, A., sharifi, T., ghazanfari, A., & Chorami, M. (2022). Comparison of the Effectiveness of Schema-Therapy and Reality-Therapy on Psychological Flexibility and Emotional Self-Regulation of Preschool Teachers. *Journal of Applied Psychology*, 16(4), 163-183 [In Persian].
- Pérez-Corral, A. L., & Moreno Mínguez, A. (2022). Single-Parent Families, Educational Gradient, and Child Deprivation: The Cases of Italy and Spain. *Child Indicators Research*, 15(5), 1821-1846.
- Roskam, I., Vancorenland, S., Avalosse, H. & Mikolajczak, M. (2022). The Missing Link between Poverty and Child Maltreatment: Parental Burnout. *Child Abuse & Neglect*, 134, 105908.
- Robayo-Tamayo, M. Blanco-Donoso, L. M. Roman, F. J. Carmona-Cobo, I. Moreno-Jimenez, B. & Garrosa, E. (2020). Academic Engagement: A Diary Study on the Mediating Role of Academic Support. *Learning and Individual Differences*, 80, DOI:10.1016/j.lindif.2020.101887.
- Rahmani, B. (2017). *Investigating the Relationship between Political Skill and Job Performance Considering the Mediating Role of Social Competence in Isfahan Industrial Estates Company*. Master's thesis in Isfahan, Khorasgan [In Persian].
- Sauvola, A., Mäkikyrö, T., Jokelainen, J., Joukamaa, M., Järvelin, M. R. & Isohanni, M. (2000). Single-parent family background and physical illness in adulthood: a follow-up study of the Northern Finland 1966 birth cohort. *Scandinavian journal of public health*, 28(2), 95-101.
- Salaxiddinovna, M. G., Tulaboevna, T. G., Zairjanovna, S. D., & Mamadjanovna, K. M. (2022). Emotional Self-Regulation of the Behavior of Pedagogical Workers in the System of Integrated (Inclusive) Education. *Texas Journal of Multidisciplinary Studies*, 14, 17-20.

- Sands, T. & Plunkett, S. W. (2005). A New Scale to Measure Adolescent Reports of academic Support by Mothers, Fathers, Teachers, and Friends in Latino Immigrant Families. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 27, 244-253.
- Salehi, M, Emamipour, S, & Haji Hosni, S. (2012). Comparison of Behavioral Disorder and Self-Concept of Male Students from Single-Parent Families and Normal Families in Elementary School. *Psychological Research*, 5(20), 0-0. [In Persian]
- Salehi Murkani, B. (2006). *Investigating and Comparing Emotional Self-Regulation Strategies Among Students Suffering from Anxiety and Depression Disorders with Normal Students in Isfahan City*. Unpublished Master's Thesis. Al-Zahra University. [In Persian].
- Sheykholeslami, A. (2022). The Prediction of Students Academic Buoyancy based on Academic Support and Academic Self-Concept. *Journal of Research in Educational Science*, 16(57), 51-61 [In Persian].
- Sheykholeslami, A. & Karimiyandpour, G. (2017). The Prediction of Student's Academic Engagement Based on Academic Support and Class Psycho- Social Climate. *Quarterly Journal of Cognitive Strategies in Learning*, 6(10), 95-111 [In Persian].
- Samani, S., Jafari, M A. (2011). Examining the Adequacy of Psychometric Indicators of Academic Support Scale (Persian Version). *Journal of Teaching and Learning Studies*, 3(1), 47-60 [In Persian].
- Storksen, I., Roysamb, E., Holmen, T. L. & Tambs, K. (2006). Adolescent Adjustment and Well-Being: Effects of Parental Divorce and Distress. *Scandinavian Journal of Psychology*, 47(1), 75-84.
- Varga, I. (2021). The Impact of Single- Parent Families Social Vulnerabilities on Children. *Annals of the University of Oradea, Economic Science Series*, 30(2).
- Wentzel, K. R. (2005). *Peer Relationships, Motivation, and Academic Performance Atschool*. In A. Elliot & C. Dweck (Eds.), *Handbook of Competence and Motivation*. New York, NY: Guilford.
- Yang, M., Chen, I. J., Song, Y. & Wang, X. (2021). Comparison of Intergenerational Transmission of Gender Roles between Single-Parent Families and Two-Parent Families: The Influence of Parental Child-Rearing Gender-Role Attitudes. *Children and Youth Services Review*, 125, 105985.
- Yorks, J. (2022). Singled out no Longer: The Changing Narratives and Types of Single-Parent Families. *Sociology Compass*, 16(2), e12951.
- Yahyazadeh, H. & Hamed, M. (2016). Issues and Interventions of Children of Divorce in Iran: A Meta-analysis of Articles. *Journal of Woman and Family Studies*, 3(2), 91-120. [In Persian]
- Zaitov, E. K. & Teshayev, D. M. (2022). Family Conflict and Divorce as a Social Problem. *Eurasian Journal of Humanities and Social Sciences*, 5, 1-5.
- Zimmer-Gembeck, M. J., Rudolph, J., Kerin, J. & Bohadana-Brown, G. (2022). Parent Emotional Regulation: A Meta-Analytic Review of its Association with Parenting and Child Adjustment. *International Journal of Behavioral Development*, 46(1), 63-82.
- Zehl, R., Thiel, A. & Nagel, S. (2022). Children's Sport Opportunities and Parental Support in Single-Parent Families with a Lower Socio-Economic Status. An Ecological Perspective. *European Journal for Sport and Society*, 1-22.

Zare, M. & Baratali, M. (2021). The Effect of Brain-Based Teaching-Learning Strategies on Learning Mathematics and Science of First Grade of Elementary School Students in Isfahan city. *Research in Elementary Education*, 3(5), 18-27 [In Persian].